

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ઓરિએન્ટલ ઇન્શ્યોરન્સ કંપની લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

મુનીમહેશ પટેલ

૧૨ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૬

[ન્યાય.મૂર્તિ અરિજીત પાસાયત અને ન્યાયમૂર્તિ લોકેશ્વર સિંહ પંતા]

વીમો:

વીમા પોલિસી-વીમાધારકનું મૃત્યુ-દાવો વીમા કંપની દ્વારા ખોટા
નિવેદનના આધારે વળતર નામંજૂર કરેલ -રાજ્ય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ

આયોગ સમક્ષ ફરિયાદના આધારે નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો, અને ઠરાવેલ કે ફરિયાદીએ વીમા કંપની દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજોની વાસ્તવિકતા વિશે વિવાદ ઉઠાવ્યો હતો અને તથ્યાત્મક સ્થિતિ દસ્તાવેજો દ્વારા સ્થાપિત કરવી જરૂરી હતી, આ બાબતની તપાસ યોગ્ય અદાલત દ્વારા થવી જોઈએ, આયોગ દ્વારા નહીં.

ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ પંચ સમક્ષની કાર્યવાહી-જેમ કે, મૂળભૂત રીતે સંક્ષિપ્ત પ્રકૃતિ છે-વિવાદિત તથ્યાત્મક પ્રશ્નો સાથે સંકળાયેલા મુદ્દાઓના નિર્ણયની તપાસ યોગ્ય અદાલત દ્વારા થવી જોઈએ, આયોગ દ્વારા નહીં.

ફરિયાદીની પત્ની-પ્રતિવાદી ૫ લાખ રૂપિયાની 'જનતાતા પર્સનલ એક્સિડન્ટ પોલિસી' મેળવી હતી.તે એક ફૂવામાં પડી ગઈ અને મૃત્યુ પામી.પ્રતિવાદીએ ચુકવણીનો દાવો કર્યો હતો, પરંતુ જ્યારે વીમા કંપની દ્વારા દાવાનું સમાધાન કરવામાં આવ્યું ન હતું, ત્યારે પ્રતિવાદીએ રાજ્ય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ આયોગ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી, જેણે ફરિયાદને ફગાવી દીધી હતી અને ફરિયાદીને સક્ષમ અધિકારક્ષેત્રની અદાલતમાં તેનો દાવો સ્થાપિત કરવા માટે યોગ્ય કાર્યવાહી કરવા માટે કહેલ .ફરિયાદીએ રાષ્ટ્રીય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ આયોગ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી, જેણે દાવાને મંજૂરી આપી હતી.અસંતુષ્ટ વીમા કંપનીએ હાલની અપીલ દાખલ કરી હતી.

અપીલકર્તા વતી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદી કોઈ રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી કારણ કે તે દરખાસ્ત ફોર્મમાં ખોટું નિવેદન આપવા માટે દોષિત છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે દરખાસ્ત ફોર્મની નકલમાં એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે પ્રતિવાદીની પત્ની, વીમાધારક, એક શિક્ષિકા હતી, જ્યારે અન્ય ફોર્મની વાસ્તવિક નકલમાં તેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે તે એક ગૃહિણી હતી.

અપીલને મંજૂરી આપતા, અદાલાતે

ઠરાવ્યું: આયોગ સમક્ષની કાર્યવાહી અનિવાર્યપણે સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપની હોય છે અને વિવાદિત તથ્યાત્મક પ્રશ્નો સાથે સંકળાયેલા મુદ્દાઓનો ચુકાદો આપવો જોઈએ નહીં. ફરિયાદીએ અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો (એટલે કે દરખાસ્ત ફોર્મ) ની પ્રામાણિકતા અંગે વિવાદ ઉઠાવ્યો હતો. તથ્યાત્મક સ્થિતિ દસ્તાવેજો દ્વારા સ્થાપિત કરવી જરૂરી હતી. વિવાદિત તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને તે અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે કે કેમ તે તપાસવા માટે આયોગની જરૂર હતી. કમિશને સ્પીકાર્યું કે વીમાધારક વ્યક્તિના વ્યવસાયના પ્રકારનું ખોટું નિવેદન હતું, તેથી જે રીતે રાહત આપવામાં આવી તે રીતે રાહત આપવી જોઈતી ન હતી. રાજ્ય આયોગનો મત સાચો હતો કે જટિલ તથ્યાત્મક સ્થિતિ માટે જરૂરી

છે કે આ મામલાની તપાસ આયોગ દ્વારા નહીં પણ યોગ્ય અદાલત દ્વારા થવી જોઈએ.

[૩૩-૮-એફ]

દીવાની અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર :સિવિલ અપીલ નંબર ૪૯૦૧/૨૦૦૬.

એફ. એ. નંબર ૮૨/૨૦૦૨ માં નવી દિલ્હીમાં રાષ્ટ્રીય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ આયોગના ચુકાદા અને આદેશ ૧૯/૫/૨૦૦૪ માંથી.

અપીલકર્તા માટે વિષ્ણુ મહેરા અને બી. કે. સતીજા.

પ્રતિવાદી વતી સંદીપ એસ. તિવારી, યોગેન્દ્ર કુમાર ક્લિવેદી અને ડી. એન. મિશ્રા.

અદાલતનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયાધીશ અરિજીત પાસાયત. રજા આપવામાં આવી છે.

અપીલકર્તા રાષ્ટ્રીય ગ્રાહક વિવાદ નિવારણ આયોગ, નવી દિલ્હી (ટૂંકમાં 'આયોગ') દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાની કાયદેસરતા પર સવાલ ઉઠાવે છે. પંચે રાજ્ય આયોગના આદેશને રદ કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તા પ્રતિવાદીને (ત્યારબાદ 'ફરિયાદી' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) ફરિયાદની તારીખથી વાર્ષિક ૬ ટકાના દરે વ્યાજ સાથે ૫ લાખ રૂપિયાની રકમ ચૂકવવા માટે જવાબદાર છે.

ટૂંકમાં વાસ્તવિક સ્થિતિ આવશ્યકપણે નીચે મુજબ છે:

ફરિયાદીની પત્ની શ્રીમતી લલિતા દેવી પટેલએ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૮માં ૫ લાખ રૂપિયાની જનતા પર્સનલ એક્સિડન્ટ પોલિસી મેળવી હતી, જેના માટે પ્રીમિયમ ચૂકવવામાં આવ્યું હતું અને સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું અને પોલિસી જારી કરવામાં આવી હતી. વીમેદારનું કૂવામાં પડીને ડૂબી જવાને કારણે અકસ્માતના કારણે મૃત્યુ થયું હતું. એફઆઈઆર દાખલ કરવામાં આવી હતી, શબપરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું હતું અને અપીલકર્તાને જાણ કરવામાં આવી હતી. નીતિ હોવા છતાં ચુકવણીનો દાવો કરતા વિવિધ દસ્તાવેજો પણ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા. જ્યારે અપીલકર્તા-કંપનીએ દાવાનું સમાધાન કર્યું ન હતું, ત્યારે મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય ગ્રાહક નિવારણ આયોગ, ભોપાલ (ટૂંકમાં 'રાજ્ય આયોગ') સમક્ષ અપીલકર્તાની સેવામાં ખામી હોવાનો આક્ષેપ કરતી ફરિયાદ દાખલ કરવામાં

આવી હતી.પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી રાજ્ય આયોગે ફરિયાદને ફગાવી દીધી હતી અને ફરિયાદીને તેના દાવાને સ્થાપિત કરવા અને સક્ષમ અધિકારક્ષેત્રની અદાલતમાં રાહત મેળવવા માટે યોગ્ય કાર્યવાહી કરવા માટે છોડી દીધી હતી.આ આદેશથી નારાજ થઈને આયોગ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

પક્ષોને સાંભળ્યા પછી, પંચે ૨/૫/૨૦૦૨ તારીખનો આદેશ પસાર કરીને ફરિયાદને મંજૂરી આપી અને રાજ્ય આયોગના આદેશને રદ કર્યો.આ આદેશ પ્રતિવાદી સામે એકપક્ષીય રીતે પસાર કરવામાં આવ્યો હોવાથી, પ્રતિવાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજી પર અગાઉનો આદેશ પાછો ખેંચવામાં આવ્યો હતો અને બંને પક્ષોને તેમનો કેસ રજૂ કરવાની તક આપવામાં આવી હતી.તેણે ઉપર સૂચવ્યા મુજબ રકમની ચુકવણીનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

આયોગે સ્વીકાર્યું કે નીતિની વાસ્તવિકતા અંગે કોઈ વિવાદ નથી.પરંતુ તેણે નોંધ્યું હતું કે દરખાસ્ત ફોર્મમાં કરવામાં આવેલી જાહેરાત અને આપવામાં આવેલી માહિતી અંગે વિવાદ હતો.તેણે સ્વીકાર્યું કે તેણી દરખાસ્ત ફોર્મમાં જણાવ્યા મુજબ કાર્યરત નહોતી.પંચે તે પ્રશ્નમાં જવું જરૂરી માન્યું ન હતું અને એવું માન્યું હતું કે કેટલીક માહિતી આપવામાં આવી હોઈ શકે છે જેનો વાસ્તવિક સ્થિતિ સાથે કોઈ સંબંધ નથી, તેમ છતાં મૃત્યુ અને નીતિના પરિણામે

અકસ્માતની હકીકત વિવાદમાં નથી અને તેથી, ફરિયાદીના દાવાને મંજૂરી આપવી જોઈએ.

અપીલના સમર્થનમાં, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સદ્ભાવના જે વીમામાં સહજ છે તે સિદ્ધાંત ત્યાં નથી. ફરિયાદી દરખાસ્ત ફોર્મમાં ખોટું નિવેદન આપવા બદલ દોષિત હતો.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે દરખાસ્ત ફોર્મની એક નકલ રેકૉર્ડ પર લાવી છે જેમાં ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો છે કે પ્રતિવાદીની પત્ની જે વીમાધારક છે તે શિક્ષક હતી. અન્ય ફોર્મની વાસ્તવિક નકલ પણ રજૂ કરવામાં આવી છે અને તે દર્શાવે છે કે પ્રતિવાદીએ સ્વીકાર્યું છે કે તે ઘરની પત્ની હતી. તેથી રાજ્ય આયોગે વિવાદિત તથ્યાત્મક સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને અપીલને ફગાવી દીધી અને ફરિયાદી-પ્રતિવાદીને અન્ય કોઈ યોગ્ય મંચ પર ઉપલબ્ધ ઉપાય, જો કોઈ હોય તો, માંગવાનો નિર્દેશ આપ્યો. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે જ્યારે નીતિના કવરેજ સાથે સંબંધિત ભૌતિક હકીકતનું દમન કરવામાં આવે છે, ત્યારે પ્રતિવાદી કોઈ રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી અને પંચે સ્વીકાર્યું હતું કે તે શિક્ષક નથી. તેથી તેમણે દલીલ કરી હતી કે પ્રતિવાદી કોઈ રાહત મેળવવા માટે હકદાર નથી.

બીજી તરફ પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે આયોગના નિર્ણયમાં કોઈ દખલગીરી કરવું જરૂરી જણાઈ આવતું નથી..તેમણે એમ પણ જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાએ દાવો કર્યો હોય તેવું કોઈ દરખાસ્ત ફોર્મ રજૂ કરવામાં આવ્યું ન હતું.

આયોગ નોંધ્યું હતું કે અપીલકર્તાનું ચોક્કસ વલણ એ હતું કે દરખાસ્ત ફોર્મમાં ખોટી ઘોષણા કરવામાં આવી હતી અને પ્રતિવાદીની પત્ની શિક્ષક હોવાનો ખોટો દાવો જે હવે દેખાય છે તે યોગ્ય સ્થિતિ નથી.તેણે એ પણ સ્વીકાર્યું કે તે ખરેખર શિક્ષક નહોતી.

આયોગ સમક્ષની કાર્યવાહી અનિવાર્યપણે સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપની હોય છે અને વિવાદિત તથ્યાત્મક પ્રશ્નો સાથે સંકળાયેલા મુદ્દાઓનો ચુકાદો આપવો જોઈએ નહીં.એ નોંધવું જોઈએ કે આયોગ સ્વીકાર્યું હતું કે વીમો લેનાર શિક્ષિકા ન હતો.ફરિયાદીએ અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરાયેલા દસ્તાવેજો (એટલે કે દરખાસ્ત ફોર્મ) ની પ્રામાણિકતા અંગે વિવાદ ઉઠાવ્યો હતો.

આયોગ સ્વીકાર્યું હતું કે વીમાધારક વ્યક્તિના વ્યવસાયની પ્રકૃતિની ખોટી ઘોષણા કરવામાં આવી હતી, તેથી આ રીતે રાહત આપવી જોઈએ નહીં.

ઉપર નોંધ્યા મુજબ આયોગ સમક્ષની કાર્યવાહીનું સ્વરૂપ અનિવાર્યપણે સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપમાં છે.તથ્યાત્મક સ્થિતિ દસ્તાવેજો દ્વારા સ્થાપિત કરવી જરૂરી હતી.વિવાદિત તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને તે અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરશે કે કેમ તે તપાસવા માટે આયોગની જરૂર હતી.રાજ્ય આયોગનો મત સાચો હતો કે જટિલ તથ્યાત્મક સ્થિતિ માટે જરૂરી છે કે આ મામલાની તપાસ આયોગ દ્વારા નહીં પણ યોગ્ય અદાલત દ્વારા થવી જોઈએ.

સ્થિતિથી ઉપર, આયોગ આ બાબતને જે રીતે હાથ ધરવામાં આવી હતી તે રીતે સંભાળવાનું વાજબી ન હતું.અમારા મતે, રાજ્ય આયોગના નિર્દેશો વિવાદની પ્રકૃતિને અનુરૂપ વધુ યોગ્ય હતા.તદનુસાર, અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે પરંતુ ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

અપીલને મંજૂરી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.